

„დროების“ რედაქცია — სასახლის ქუჩაზე, დ. სა-
რაფოვის სახლში.
წელიწადში მარჯვნივ მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე;
ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში, გარეშე
მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ, ред. «Дრობა»
ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50 გ.; 10 თვით—
8 მ.; 9 თვით—7 მ. 50 გ.; 8 თვით—7 მ.; 7 თვით—
6 მ. 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 გ.; 4 თვით—4
მ. 8 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

ბამონის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: მეოთხე გვერდზე სტრიქონზე
8 კაპ.; პირველზე 16 კაპ. სრულყოფილად დასრუ-
ლი 25 მანათი; პირველი 50 მან. რედაქციაშივე
ბისა ითვლება მთავან დაჭერილიან კაპიტონის ვე-
ლობაზედ.
თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს
და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს
დაუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს
ავტორს.
„Объявления изъ Россіи, Царства Польскаго и за
границы принимаются только въ цент. конторѣ
объявл. Л. Метцль, Москва, Петровка, № 6

„დროების“
ფასი თებერვლის პირველიდან
წლის დამლევაძემდე 8 მან. და 50 კაპ.
სოფლის მასწავლებელთათვის
6 მანათი და 50 კაპ.
წლით ხელის მომწერნი ამ წლის
ყველა ნომრებს მიიღებენ.

Librairie Chaverdoff
GRAND SUCCÈS!
LA PEAU DE LÉOPARD
d'après
CHOTA ROUSTHAVÉLI
par
Achas Borin. (10—4)

ქახეთის თავად-აზნაურისადმი
თბილისი, თებერვლის 19-ს
თბილისის, ბორის და ლუშეთის
თავად აზნაურობამ გადასცა პირველი
ნაბიჯი თავის გადაწყვეტილებას აღსრუ-
ლებისადმი. სამივე მანამ ამოიჩინა
კომისია ფულის გასაწერად, მოახდინ-
ა მასუკან კრებები კომისიის დადგე-

„დროების“ ქველტონი, თებერ. 18-ს
„გაზაფხული“
მოთხრობა თანა მკრესა.
(შემდეგ*)
III
ლდე ღღვზედ მიდიოდა და ავად-
მყოფის მდგომარეობაში არაფერით
ცელილება არა ჰხდებოდარა.
ის არ იყო მიიმე ავადმყოფი, მაგ-
რამ დღითი ღღე კი ღონე აკლდებო-
და.
ხველამაც მოუმატა, მაგრამ გარდა-
წყვეტით მაინც ვერას იტყოდა ვატი
იმაზედ.
პიერიც მსრუნველობით უფლიდა
და მეგობრებს არ ეუცხოებოდათ ესა,
რადგანაც ყმაწვილიმა ქალმა პატრიის-
ცემა დამსახურა და პიერსაც შეწუ-
ხებულ სიხებზედ ატყობდენ, რომ
ლიუსი უყვარდა.
მითხელ, ერთს თავის მეგობართან
წარმოსთქვა:
— როდის ექიარწინებთ?...
ამხანაგმა სწრაფად ჩაელო ხელი
იმის ხელს და უნდოდა რილასიც თქმა,
მაგრამ მალე მოაგონდა და მოსცილ-
და.
იმან იცოდა, რომ ეს ქორწილი
არ მოხდებოდა.
— ჩემი პატარა ლიუსი...— სთქვა
პიერმა, რამდენისამე დღის შემდეგ.
*) იხილე „დროება“ № 36.

ნიღების მისაღებად და, ცოტა თუ
ბევრის ცელიობებს შემდეგ, მიიღო
კიდევ.
მს ფული უნდა მოხმარდეს თავად-
აზნაურთა შეილებს სწავლის საქმეს.
მხლა დაბრკოლება ქახეთის თავად-
აზნაურობაზედ-და არის.
რა აბრკოლებს სიღნაღისა და თე-
ლაფის მახრას სხვა მახრების მაგალი-
თის მიხედვას და მალე შესრულებას
იმისთანა საქმისას, რომელიც პირნიც
პით გადაწყვეტილია და მხოლოდ გან-
ხორციელებას და მოვლის? რას უნ-
და დაბრალდეს ეს თავის დრო-
ზედ საქმის გაუყვებლობა ქახე-
თის თავად-აზნაურობის მხრივ: თვით
თავად-აზნაურობის გულ-გრილობას,
დაუდევრობას მათის წინამძღოლები-
სას, თუ სხვა რამ ჯერედ ამკარად
წარმოუთქმელს მიზეზს? მკვანებთ, უნდა
დაბრალდეს ერთსაც, მეორესაც და
მესამესაც.
ამკარა ყველასათვის, რომ პირ-
ველმა აღტაცებამ გადაიარა და ჩვენი
თავად-აზნაურობა ისე ერთგულად ვერ
ეკიდება ამ მნიშვნელობით სხვე საქ-
მეს, როგორც უწინ ეკიდებოდა. ბევრს
ავიწყდება, რომ ერთის დაყვებებით
ისინი არც კი ჰხედავდენ საჭიროდ
ერთმანეთში მოლაპარაკებას. იმათ
იცოდენ, რომ ერთხელაც არის უნდა
შეერთებულიყვნენ და დამშვიდებულ-
ნი მისცემიდენ ერთმანეთის სიყვ-
არულს.
— ჩემო ნამცეცა ლიუსი, თქვენთან
გიახლებათ ერთი ჩემი მეგობარი ექი-
მი.
— მე ისეთი ავადმყოფი არა ვარ,
რომ მკურნალს ესაჭიროებდე!— უბა-
სუხა შემინებულმა ლიუსიმ.— ინგ-
ლისშიაც ხშირად მომიღოდა ასე: ავად
გავხდებოდი და მალე გავივლიდა.
— მეც ვიცი ეგა; მაგრამ რაც ად-
რე მარჩებით, ისა სჯობიან. ჩვენ ერ-
თად ვისერიერთ და ვიჭრჩულოთ იმ
დღეზედ, რა დღესაც დაგიძახებთ მე
ჩემს მეუღლეს... მიცი, რომ თქვენი
ავადმყოფობა სამიში არ არის, და
ცხლა უყვთაც ხართ... მანა მალიანად
არ შეჭამეთ დღითი კატლეთი?
— საღამოზედაც შეჭამ მეორეს.
მოვიდეს მაშ თქვენი მეგობარი...
შურო დამშვიდდებით!
მოვიდა ექიმიც. ლიუსიმ ჰკითხა მას:
შეუძლიან თუ არა, რამდენისამე დღის
შემდეგ, ხელახლად მიჰყოს ხელი საქ-
მეს?
— რასაკვირველია!— უბასუხა ექიმ-
მა.— მხოლოდ ღონის მოსამატებელი
წამალი გინდათ რამე. მე მოველამა-
რაკები მაგაზედ პიერსა.
— და იმან გაიყენა თავისი მეგობა-
რი.

სოფელი არ ამენებულა და ყოველს
ამ გვარს საქმეს ეჭირება ენერგიით
მიყოლა და გაუმდებით თვალ წინ იმ
სანეტარო დროს წარმოადგენა, როდე-
საც სიტყვა საქმედ გარდაიქცევა და
საქმეც მოხალოდნელ ნაყოფს გამოი-
ღებს. რაკი დიდი ხანი გავიდა ამ პირ-
ველ დროის აღტაცებდამ, ქახეთის
თავად-აზნაურობამ გული აიჭრუა და
თუმცა წინამძღოლებმა რამდენჯერმე
მიიწვიეს იგი, მაგრამ, წვერთა სიმცი-
რის გამო, კრება ან ვერა სდგებოდა,
ან თუსდებოდა, წესიერად ვერა სჯი-
და საქმის გარეშობას და ბოლო-
მოუღებლად იშლებოდა. ჩვენ გვაო-
ცებს ესეთი მიუწიება იმ საგნისადმი,
რომლისათვისაც მართლა გული გვტკი-
ვდა, მაგრამ გვაოცებს ისიც, რატომ
თვით წინამძღოლნი ამ გვარ შემთხე-
ვაში არ მოიქცნენ ისე, როგორც
წესდება ვალდა სდებდა. მოველს სა-
ზოგადო დაწესებულებას ის წესი აქვს,
რომ თუ პირველი კრება არ შესდგა
წვერთა რიცხვის სიმცირის გამო, უნდა
დანიშნულ ვადაზედ მეორე იქმნას
მოწვეული და ამ მეორემ უნდა გა-
დასწყვიტოს მხოლოდ პირველ კრება-
ზედ განსახილველი საგნები; რამდენი
— რა არის?— ჰკითხა პიერმა.
— მს შენი ხასაა?— მკვანელ ჰკითხა
მერმენმა.
— მს, ლმერთო ჩემო! არა! შეჭ-
ყვია განრისხებულმა პიერმა.
— როგორღაც კი ჰვავს! მაინც
სულ ერთია! მე შენ გეტყვი დაუფა-
რავად: საბრალო ორს თვეზედ მეტს
ვერ იცოცხლებს.
პიერი თითქმის სკამზედ დაეცა.
— შენ დარწმუნებული ხარ მაგა-
ში?— წაიხუტებუტა პიერმა, — სრულიად
დარწმუნებული? ან ძალიან კარგად
რომ მოუყარო, ვერ მოჩიება? მე
თავს მაგას შეგწირავ!
— მაშ, რალად უარ-ჰყავ?— ჰკითხა
ექიმმა, მაშ გიყვარს ეგა?
— შე ეგ არ მითქვამს! მაგრამ
ლიუსი უმანკების და გულ-წრფე-
ლობის გამო მხატველი... ჩვენ ქო-
წილს ვაპირობდით...
პიერმა ბავშვით ქვითინი დაიწ-
ყო.
— საბრალო მეგობარო, შენ წი-
ნადე უნდა გეთქვა ჩემთვის. მაინც-
და-მაინც მედიცინა და ექიმებიც უჭ-
ვო არ არიან... ძარგია, რომ ლიუ-
სი ყმაწვილია და სიყმაწვილეს ყო-
ველთვის თან სდევს იმედები... თქვენ
რომ შეძლება გქონდეთ... იქნება
მაგას აქვს შეძლება?
— ღღეს დღითი, ეზოს მცველის
ცოლი გამოვიდა იმისაგან და ფართუ-
ქვე ამოფარებული რალაც გამოიტა-
ნა... აღმოჩნდა, რომ ის ბუხარზედ

წვერიც უნდა დაესწროს ამ უკანასკ-
ნელ კრებაზედ, მისი გარდაწყვეტი-
ლება კანონიერია.
ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ თავად-
აზნაურობისადმი გავზავნილ უწყებებ-
ში რომ ეს გარემოება გამოცხადებუ-
ლი ყოფილიყო, თუ პირველ კრება-
ზედ არა, მეორე კრებაზე მაინც მრ-
ვალნი დაესწობოდენ; აქამდის კო-
მისიაც ამოჩვეული იქნებოდა და ფუ-
ლიც განაწილებული.
თვით საზოგადოების გაგულ-გრი-
ლებისა და წინამძღოლების დაუდევ-
რობის გარდა სარის ერთი მიზეზი,
განსაკუთრებით კახელებისაგან წარ-
მოადგენილი, რომელიც ხელს უშლის
ამ საქმეს და მათს გულ-გრილობას
ზედ კიდევ ციეს წყალს ასხამს. ქახე-
ლები ჩვიან, ფულს ჩვენ თუ სხვებ-
ზედ მეტს არა, ნაკლებს არ ვიღებთ
ყოველ საზოგადო საქმეში და ნაყო-
ფით კი უფრო სხვები სარგებლობე-
ნო. მაგალითად მოაქეთ თბილისის
სათავად-აზნაურო სკოლა, რომელიც
ბანკის ხარჯით იხანება და მოსწავლე-
თა რიცხვში კი კახელები უმცირესო-
ბას შეადგენენ. მაგრამ საყველურის
წარმოთქმის დროს კახელებს ავიწყდე-
დასადგომი საათი იყო... მე თავის
შრომით შეაუღობდა ლუქმას, ცხლა
კი აღარ შეუძლიან მუშაობა... ჩემ-
გან მხოლოდ ორ გროშიან იის თაი-
გულს მიიღებს ხოლმე.
— დასწყველოს ლმერთმა! ამის
შემდეგ როგორღა ვითხრათ: წაღით
სამხრეთისკენ, ასეი კარგი ბორდოსის
ღვინო და ასეირნე კარკით!..
— სოფელში, რომ წავეყვანო,
შერმაში? იქ კარგი ჰაერია! ტყეში
ისეირნებს, რძეს დაღვეს. მს უშვე-
ლის რასემ?
— სცადე, საყვარელო მეგობარო!
მანსაკუთრებით იმ უდიდესი მკურნა-
ლის დახმარებით, რომელსაც სახე-
ლად სიყვარულს უწოდებენ... შენც
ხომ მდიდარი არა ხარ, მშობილო?
— მიშოენი, ვიშოენი! რა მოუწ-
დება მერე? ხუთასი ჭრანკი შეიძლე-
ბა ვიშოენით? ჩვენ მოვარჩინოთ
იგი სოფლის ჰაერით და ალერსით...
რომ იცოდე რა რიგად მიყვარს!..
— ძალიან შესაძლებელია, სასწა-
ულიც მოხდება ხოლმე! სცადე, იქნე-
ბა ეგეც მოჩიეს!..
პიერმა მამაკურად ახსენა ხუთასი
ჭრანკი, მაგრამ იმათი შოენა ძალიან
გასაჭირო იყო იმისათვის.
ის იყო ოთახის ქიარში გაუსწორო-
და და სურათით, რომლის გაკიდვის
იმედიც ჰქონდა, ჯერ არ იყო იგათა-
ვებული.
ამ მოლაპარაკების შემდეგ, ის მა-
ინც მხიარულად შეგვიდა თავის ლიუ-

ბათ, რომ ამ სწორ-მასწავრობის აცი-
ლება ძალიან ადვილია, თუ და იმ
წესის შემოღებით, რა წესიც მუთაი-
სის გუბერნიამ არსებობს. ახეთის
თავად-აზნაურობას შეუძლიან ფული
იმ პირობით გაიწეროს, თუ მომავალ
სასწავლებელში მოსწავლეთა წიცი
მასწავლებლის კვალობაზედ იქნება განაწი-
ლებული, ესე იგი რომ ყოველ მას-
წავლებელს უფლება ექნება და ამდენი
ყმაწვილი შეიყვანოს ყოველ წელს
სასწავლებელში; და თუ ამ მასწავლებ-
ელთა წარმოსადგენი ყმაწვილები,
მხოლოდ მაშინ ეს უფლება სხვა მას-
წავლებელს გადაეცეთ.

ამ მიზეზის თავიდან აცილება, რომ
გორც ხედავთ, ადვილია, თუ სხვა
მიზეზებიც აგეცდა და როგორც ახე-
თის თავად-აზნაურობა, ისე მისი წი-
ნამძღოლნი საქმეს მუყაითად მოეკიდ-
ნენ. ზერ კიდევ ძალიან არ დაგვიან-
ებულა; ჯერ კიდევ შეუძლიანთ თე-
ლაუნისა და სიღნაღის თავად-აზნაურო-
ბის წინამძღოლებს საკანგებო კრების
მოხდენა და კომისიის ამორჩევა გა-
მოსაღები ფულის განაწილებლად.
მაგრამ ეხლავე კი უნდა შეუდგნენ
საქმეს, რადგან მაისამდე, როდესაც
გუბერნიის სათავად-აზნაურო კრება
შესდგება, რომ თვის მეტი აღარ არის
დარჩენილი და ხევობით მოვალენი
ვართ ამ კრებას წარუდგინოთ, რომ
რაც კი ჩვენზე იყო დამოკიდებული,

სის ოთახში და სრულიად დამოვი-
და იგი.

შემდეგ გამოვიდა ქუჩაში და
აღვლევებული მიბაჯრება ტროტუარ-
ზედ.

აბა სად ვიშოვო ხუთასი ჭრანკი?

IV

— ჩაფიქრებულმა პიერმა უნებლიედ
გაუწეია იმ ქუჩისკენ, სადაც იმის ბი-
ძა იდგა. არასოდეს არ უთხოვია
იმისათვის ფული, მაგრამ ლუისის გუ-
ლისათვის...

პიერი ავიდა კიბეზედ და თითონაც
არ იცოდა, როგორ შევიდა ბიძის სა-
სტუმროში.

მისი ბიძა გზნოს კითხულობდა;
ძალუ და ქალი კი ჰკერაედენ, მწვა-
ნე აბაჟურიან ლამაზსთან.

— ბიძა, პირ-და-პირ მიმართა პი-
ერმა, — მე მინდა ხუთასი ჭრანკი...

— მერე-რაო, საყვარელო ბიჭო,
შრომით იშოვე, უპასუხა ბიძამ
დაცინებით.

— ჩემთვის როდი მინდა ეგა. მე
არასოდეს არ მითხოვია თქვენთვის
ფული. უნდა სიკვდილისაგან დაეხსი-
ნა სხვა... არსება...

ის ერთ წამს შესდგა და მერე გა-
ნავრობა: —

ერთი ამხანაგი მხატვარი კვდება
და წამლის სახსარი არა აქვს; მე მინ-
და წაიყვანო ის სოფლად, ძერმაში
რასაკვირველია, მე დროს იქაც ამაოდ
არ დავკარგავ. მიმუშავებ... მე ვარ-
დაგინდით ექვსი თვის შემდეგ... მე-
ფუცქებით!... ჩემგან ერთი სურათი

დაბრკოლება არა აღმოგვიჩინია-რა და
საქმე მხოლოდ სხვებზედ არის მიმდგა-
რი.

შინაური მონღია

— გეშინ-წინ, თბილისის კლუბის
ზალაში, გამართული იყო კონცერტი
რეალურ სასწავლებლის იმ მოსწავ-
ლეთათვის, რომელნიც წელს კურსს
ათავებენ და მალე სასწავლებელში
შესასვლელად იმ საშუალება არა აქვთ.
კონცერტში მონაწილეობა მიიღეს
ზაზუნდიაშვილი, ილინსკისამ, ბორსიკი,
ჩვენმა არტისტებმა პლეკსეევ-მესხვემა,
პეჭურელია და სხვთა. ზალა ხალ-
ხით სავსე იყო, ასე რომ დარბ ზე-
ლისტებისათვის ეს თუმამდე დარჩე-
ბა.

— წარსულს ვერას გუბერნიის
თავად-აზნაურთ წინამძღოლს მიწვე-
ული ჰყვანდა კეთილ-შობილებად, რა-
თა მოვლამაზრკათ იმ იუბილეში
მონაწილეობის მიღების შესახებ, რომ-
მელსაც რუსეთის თავად-აზნაურობა
შეატერინე მეორის სახელით მარ-
თავეს.

კრებამ გადაწყვიტა: იუბილისთვის
დანიშნულს დღეს იქმნას გადანიღო-
პანამვილი განსვენებულის იმერატრი-
ცის (შეატერინე მეორის მოსახსენებ-
ლად; შემდეგ პარაკლისი აწ თვით-
მპყრობელის ხეშიფე იმერატორის და

ივიდეს, რომელიც ჯერ ისევ გაუ-
თავებელია... ნუ გეშინიანთ!..

ის ლაპარაკობდა შექმუბნილი და
აღვლევებული და თან რცხვენოდა
გულ-ცივად მიჩერებული ბიძის თვა-
ლებისა და ძალუას უყურადღებ-
ობისა.

ბიძის ქალი, რომელიც ძალზე შე-
ღებულყოფილად იყო ოთხი წლის უნახ-
ობის განმავლობაში, ჩუმად ადგა
და გავიდა ოთახიდან.

პიერი მიხვდა, რომ ყოველი იმედი
დაკარგული იყო.

— შენ უსაცოლოდ გგონია, რომ
მე მოგცემ მაგ ხუთას ჭრანკს? შენ
ჯერ ბავშვი ხარ! ხუთასი ფრანკი!
შენ უთუოდ არ იცი, რა ძნელი სა-
შროვნელია იგი სინდისიანი შრო-
მით...

ბიძამ განსხვავებულად გამოსთქვა
უკანასკნელი სიტყვები.

— მე თქვენ გარწმუნებთ, რომ
საქმე ერთი კაცის სიკვდილიდან დახს-
ნაში მდგომარეობს.

— მხატვრისა, არა? მერე? მე რა
მენაღვლება? ჩამაღვლეს შენი მხატ-
ვარი!

— ძალუა, თქვენ კეთილი ხართ
და ამსთანავე დედა-კაცი...

— ძალუა შენსაც, როგორადაც
მე, სასარგებლო ხალხი უყვარს. მაგა-
თათი ვიდაც მხატვარზედ ლაპარაკი.
ნახვამდის!

და ხელ სწოდა მთავრად გზნეთის
კითხვას.

პიერი ხმა ამოუღებლად გამოვიდა
ოთახიდან. ის იქამდის აღვლევებუ-

მის სახლობის სადღეგრძელოდ; შეიძი-
ნოს თავად-აზნაურობამ იმერატრიცის
შეატერინე II-ის სურათი, რომლისა-
თვისაც ხელის მოწერით 1000 მან.
მოაგროვოს.

2) შესახებ წინადადებისა უმაღლე-
სის მთიერობისაგან, რომ ჩვენმა თა-
ვად-აზნაურობამაც მონაწილეობა მი-
იღოს შეატერინე II-ის მონუმენტის
აშენებაში, გადაწყვიტეს: მონუმენტის
მაგიერ ითხოვან სამეურნეო სასწავ-
ლებლის გამართვა ბესარაბიაში, ან
პირიში, სადაც განსაკუთრებით კე-
თილ-მობილთა შეიღები მიიღებოდენ
და უკეთეს თხოვნა შეწყნარებულ
იქმნა, თავად-აზნაურობაზედ გაწერით
ერთ-ხნობით შესწირონ 10,000 მან.

3) თუ სკოლის საქმე შეწყნარებულ
არ იქმნა, მაშინ მეორე ასი თუმანი
მოგროვდეს და გაეგზავნოს რუსეთის
თავად-აზნაურთ, რათა მოხმარებულ
იქმნას უმრავლესობის გადაწყვეტი-
ლებისამებრ.

— თქვენს ამ თვისას დამით ქურ-
დებს ეზოდან გაუტყვიანთ ლაზა-
რეის აზაფრა მალაზა მტაბის გვერ-
დით, კაკასის სასტუმროს ქვეშ. რო-
გორც ამბობენ, მოპარულ საქონლის
ფასი რამდენიმე ათას მანეთისას
აღემატება.

— ძანეთიდან გვატყობინებენ, რომ
სოფ. მელისციხეში აფთიაქი გაუხსნიათ
და მცხოვრებთ ექიმი დაუტყრიათ თვე-

ლი იყო, რომ თავის ქულიც ვე-
ლარ იბოჯა.

— პიერ!.. უცებ დაუძახა ვილა-
მაც, — აი შენი ქული! შენ აქ ჩამო-
კიდე...

— ო, შენა ხარ ესა ჭრანსუაზა!
ნახვამდის! მამა შენმა ძალიან ზრდი-
ლობიანად დამითხოვა აქედგან, მაგ-
რამ გეფიცები, მე მეორედ აქ მომსე-
ლელი არა ვარ!

— მამა მართლა ცოტათი გჯავ-
რებულა... იმას ვაყი არა ჰყავს და
თავის ვაჟად შენა გთვლიდა!.. შხრა-
ლო რამეზედ ესე არ უნდა გასჯავრ-
დე!

ჭრანსუაზა აღვლევებული იყო და
რალსაც მალავდა. პიერმა გამოართვა
ქული და სწრაფად ზურგი შეატკია.
ის ქალი თავის უბულო მამას არა
ჰგავდა.

— მოითმინე, პიერ — მიმართა იმას
ჭრანსუაზამ — შენს განძობას რად
სტოვებ? პიდე ჩემი ყულაბი, ამაში საქ-
მარ ფულია...

შენ მამლევ ფულსა?

— ღიახ, მე მინდა ხელი ვაგიმარ-
თო ხუთასი ჭრანკით. რად მინდა მე-
რე მე ეს ფული? რაც მესაკიროება,
ყველაფერი მაქვს... ამ ყულაბის ვახს-
ნას ჩემი ქორწილის დღეს ვაპირებ-
დი...

და ყმაწვილი ქალი ჰარხალსავეთ
გაწითლდა.

— მე ვერ გამოგართმევ, საყვარე-
ლო ჭრანსუაზავ; ვაი თუ ვაგიჯავრ-
დენ...

— ო, სრულიადაც არა! მე ვეცუ-
ვი, რომ დიდი ხანია დავკარგე მეთქი;

ში ოც-და-ხუთ მანათად, რომელშიაც
ერთს თუმანს აფთიაქი მიღეს და
დანარჩენს სოფელი... სამეფო სოფელში
მცხოვრებთ თავიანთი სახლები კირით
თეთრად გაუღესათ, რადგანაც გლე-
ხების აზრით, კირით გაღესილ სახლს
ყვევილის ბატონებია აღარ მიუ-
ღებინო.

— თებერვლის თექვსმეტს საღამო-
თი თბილისის ოლქის სასამართლომ
გამოიტანა შემდეგი განაჩენი მარიამ
პლუნაკოვის მკვლელობის საქმეზე:

შერიძე, სააკოვი და პოპოვიძე მა-
რიამ პლუნაკოვის სახლის გატარება-
ში და სახლის პატრონის განზრახვით
მკვლელობაში ცნობილნი არიან დამ-
ნამადვედ, ჯარსანგვი კი დამნაშავეა იმა-
ში, რომ შემოხსენებულს სამს ბრალ-
დებულს აქებებდა, რათა ესენი ურ-
თიერთ შორის შეთანხმებულყოვენ
პლუნაკოვის სახლზე თავსდასახმე-
ლად და გასაცარცვად. ასეც მოიქ-
ცნენ შერიძე, სააკოვი და პოპოვიძე
1884 წ. იანვრის 25 მარტიმ პლუნა-
კოვის სახლში. ამ ბოროტ-მოქმედე-
ბისათვის სააკოს, შერიძეს და პო-
პოვიძეს აეხადოსთ ყოველივე უფლე-
ბა და გაიგზავნონ კატორღაში, ცი-
ხეში სამუშაებლად 15 წლის ვადით;
პოპოვიძეს აეხადოს ყოველივე უფ-
ლება და გაიგზავნოს კატორღაში, ცი-
ხეში სამუშაებლად 6 წლით და 8
თვით.

შველა ამ ბრალდებულთ უნდა გა-

არც არავინ გამოჯავრდება მაგისა-
თვის.

— შენ კეთილი ანგელოზი ხარ!
მე შენ სწორეს გეტყვი! მხლა იმდე-
ნად მოხდელი ხარ, რომ გაიგებ რა-
შია საქმე. ჩემი ამხანაგი შენსავით
ყმაწვილი ქალია, მას დედ-მამა არა
ჰყავს, თავის შრომითა სცხოვრობს.
მხლა ის ავად არის და როცა მორ-
ჩება, ვიქორწინებთ... ნება მომეც გა-
კოცო. შენც მალე გათხოვი და ჩვენ
მეგობრულად ვიცხოვროთ; ჩემი ლიუ-
სი უცხო რამ არის და როდესაც ვაი-
გებს ამას, რა ნაირად დავალბუ-
ლი იქნება შენგან!..

— რა დავალბული... ნათესავი
ქალი კოცნის ნებას აძლევდა, ილიმე
ბოლა.

— ამბობენ, ის არ მორჩება, მაგ-
რამ ჩვენ მოვარჩინოთ — მე და შენ.
ამ სიტყვით პიერი გაიქცა და ქალს
ვერა შეამჩნია-რა.

სიყვარული ძნელია.

პატარა ნათესავი ერთს წამს გაშ-
ტრებულყოფით დარჩა; სახლი დატ-
რილდა იმის თვალეში; ძლიეს შეიძ-
ლო თავის ოთახამდის მისვლა, სადაც
იატაკზედ დევსა.

ჭრანსუაზა გონზე მოვიდა ქვეშ-
გებში და გაიგონა დაბლა ხმით ნათქ-
ვამი სიტყვა:

— გათხოვების დრო არის მაგისი...
საქმრო უნდა ვუშოვნოთ — ის უფრო
კაი წამალი იქმნება...

(გაგრძელება შემდეგ)

დახდესთ სამოქალაქო ძიების დასაყ-
მაყოფილებლად 4,307 მანათი და
20 კაპ. ათოვენი, რომელსაც ბრალ-
დებოდა ალუნაკოვის სახლზე თავ-
დასხმისათვის მოხსენებულ პირთა წა-
ქეზება, — სასამართლომ გაამართლა.

== „მწყემსის მე-4 №-ში კვითსუ-
ლობა: ხმები, რომ ვეგა ორ კლასი-
ან ნორმალურ და პირველ-დაწესბათს
მმართველობას სკოლებში ბავშვებს რუ-
სულ ენასწავლებდა დაწესებულ სწავ-
ლა შემოსავლისათხავე“.

== იმავე გასკოში კვითსულობა:
„ხმები არის, და დაწესებულებით არ ვი-
ცით ვერ, რომ სამეგრელოს სახალხო
სკოლებში სადაც ბავშვებმა მატრო მეტ-
რული ენა (?) იციან, ქართულს აღარ
ასწავლიან; პირდაპირ რუსულ ენას
აწვებენ მეტრული ენას შემეცნაბა-
თა“...

ხმა სპანთობაზე.

თავის დროზე „დროების“ მკითხ-
ველებს შეეატყობინე, რომ წარსულს
1884 წელს სვანეთში თითქმის ზაფ-
ხული არ იყო, რადგან შუაგულ ზაფ-
ხულში — ივლისში და აგვისტოში თოვ-
ლი ხშირად გვესტუმრებოდა ხოლმე,
რომელმაც (თოვლმა) საგრძობელი
ზარალი მოუტანა ხალხს: ნამუშევარი
წაუხდინა. ბუნების ამ გვარი არა-
ნორმალური მოვლენა ზაფხულში აკ-
ვირებდა სვანებს, მაგრამ ეს გაკვირ-
ვება არაღ ჩაითვლება წლებადელი
ზამთრის ტაროვებთან, წარმოიდგინეთ,
რომ ამ ზამთარს სვანეთში ყინვები არ
არის, იმ სვანეთში, სადაც ზამთრის
ჩვეულებრივი ყინვები 25 გრადუსზე R.
მალა ავა ხოლმე და — რაც უფრო
შესანიშნავია — არ არის თითქმის თოვ-
ლია. მართლაც, გასაცარია! სვა-
ნეთი, — ეს თოვლის ბუდე და
მისი უთოვლობა ზამთარში რა-
დესაც ვიცით, რომ ზოგიერთ წებ-
სულს ზამთარში თოვლის სისქე მთებ-
ზე საყენს აღმეტებოდა და სოფლად
საყენზე ნაკლები არ იყო...

უთოვლობას სვანები, როგორც
ყოველ გვარ ბუნების მოვლენას, თავ-
ვისებურად ხსნიან. პირველი მიზეზი
თოვლის მოუსწელობისა — გუბნება
სვანი — არის, რომ დრო გამოიცვა-
ლა; მეორეც ის, რომ საზამთროდ
დამხადებული თოვლი ცამ ზაფხულ-
შივე ჩამოჰყარა და ზამთრისთვის ეს
კოტაღა დაჩა მარტოჯო, და სხვა-და-
სხვა.

ეს იქნება ასე, მაგრამ უთოვლო-
ბას სვანეთში რამდენიმე შევიწროვ-
ბაც მოაქვს ხალხისათვის. მაგალითად,
სვანებმა გამოცილებით იციან, რომ
მიწის გასაპოხინებლად ზამთრის თოვ-
ლი მიუცილებელი საჭიროებაა; ფერ-
ღობებზე მდებარე ყანებში ხალხს ნა-
კელი ვერ გააქვს უთოვლობის გამო,
ხალხს საზამთრო შეშა ზამთარშივე
მოაქვს თოვლზე გაკეთებული გზის
საშუალებით, ახლა-კი ეს ზოგ ადგი-
ლას სრულიად შეუძლებელია და სადაც

შეიძლება, იქაც დიდის გასაქირით და
წვალებით.

ბოლო წლებში სვანებმა ხშირად
დაიწყეს საშუაოდ სიარული იმერეთ-
სამეგრელოში. საზოგადოდ სვანებს
ორი დრო აქვთ არჩეული საშუაო-
ზე წასასვლელად: ერთი შემოდგომა,
ერთი-ორი კვირის წინდ ქრისტეშო-
ბის მარხვამდე; ამ დროს წასული სვა-
ნები სახალწლოდ სახლში უნდა დაბ-
რუნდნენ, რადგან ახალი წლის გათე-
ნება სვანების აზრით სხვა მხარეში და
ოჯახში არ ვარგა; და მეორეც დიდ-
მარხვის პირველი კვირა ამ დროს
მუშები კი სახლში ბრუნდებიან აღ-
გომის წინაღ ღლებში.

ნაჩვენებ დროებში სვანების საშუ-
აოდ წასვლას თავისი საფუძველი
აქვს: ერთი რომ ამ ხანებში იმერეთ-
სამეგრელოშიაც სიგრილე და მაშა-
სადამე სვანი კარგად აიტანს ჰავას,
მეორედ, ამ დროს სვანები უმეტეს ნა-
წილად უსაქმოდ სხედან სახლში, და
მესამედ, სწორედ გითხრათ, მარხვებ-
ში არაფერი კარგი სამყოფია სვა-
ნეთი სამარხის უქონელობისაგა-
მო. მართალია, ქრისტეშობის მარხ-
ვას სვანები არ იხანვენ, მაგრამ დაკე-
ლით კი არაფერს დაკვლენ მარხვის
პატივის-ცემისათვის, და ყველიც ძვი-
რობს, რადგან ამ დროს ძროხები
ცოტას იწველიან. დიდ-მარხვაში კი
ყოველად შეუძლებელია სახსნილოს
ქამა დიდებისაგან; 4 წლისაზე ნაკლებ
ბავშვს აკმევენ მხოლოდ.

აქ ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ
სადაღიანო და შივისუფალი სვანეთი
საშუაოდ ეტანება იმერეთს, სადაღიშ.
კელიანო სვანეთს კი უფრო ემხრება
და ემარჯვება სამეგრელოში წასვლა.
ჩემ მიერ შეკრებილი ცნობები მარწ-
მუნებენ, რომ საშუაოდ რიცხვით
თვითთული სვანის მოსახლეობიდან
წელიწადში ორ-ორი მუშა გამოდის
იმერეთ-სამეგრელოში. მატერიალური
სარგებლობა მუშა სვანისა ერთობ
მცირეა, რადგან ერთი თვის სვანის
ნაშრომარი ხუთს მანეთს იშვითად აღე-
მატება, მაგრამ ერთი სარგებლობა კი
უქვეყლია სვანებისათვის: ეს სარგებ-
ლობა იმაში მდგომარეობს, რომ სა-
შუაოდ წამოსული სვანები ქართულს
შეისწავლიან ხოლმე იმერეთში, და
სამეგრელოში — მეგრულს. მე ვიცო
ნამდვილად, რომ 15 წლის წინად
ერთს თავისუფალ სვანეთის საზოგა-
დობაში მარტო სამმა კაცმა იცოდა
ქართული, დღეს კი ამავე საზოგა-
დობაში ქართულის მცოდნენი მსხვე
მეგნი არიან. საზოგადოდ ქართული
ენა გასაუკარის სიჩქარით ვრცელდ-
ება ამ ბოლოს დროს სვანეთში, მაგ-
რამ ეს მოვლენა ღირსია ცალკე წე-
რილისა და საკვლელოდ დარჩეს.

თ — ი სვანი.

„დროების“ კორესპონდენციები
დ. ჩოხატაური. თებერვლის 13-ს.
პრა ერთი წერილი აღმოგვიკითხავს
„დროებაში“ დ. ჩოხატაურზედ, მის

სასოფლო სკოლასა და ერთგულ
თაყვანის-მცემლებზედ, რომელთა
ღვაწლს საკმაო ფასი დაედვა (თუ
მეტი არა) ამ წერილების ავტორე-
ბისგან. სკოლა ხომ ჩოხატაურში ახა-
ლი ნერგია, ჯერ კიდევ ფეხ-მოუკიდ-
ებელი და რასაც ამ დალოცვილს
დაბაში თვალი უჩანს, სიცოცხლე
ეტყობა და რითაც ჩოხატაური უნდა
ამპარტავენებდეს, ის-კი შეუძნელოდ
რჩება. ნუ დავიფიქვებთ, რომ ჩოხა-
ტაური არც სხვა დაწესებულებას არის
მოკლებული: აქ არსებობს მომრიგე-
ბელი მოსამართლე თავის ადვოკატე-
ბით. ამათ ეტყობათ აქ სიცოცხლე
და ესენი გვაგრძობენ თვით-არ-
სებობას ჩოხატაურში. იგინი სწორედ
ბედნიერნი არიან ჩვენს კუპულში
და ამათი ბედნიერება ხომ ხალხის
ჯიბის გათხელების პირდაპირი შე-
დეგია. ამათ ექსპლუატაციას ისეთი
ფართო გზა აქვს, რომ შეუძლებელია
ერთი რომელიმე საქმე ასცილდეს
ამათ ხელს. ასე ვასინჯეთ, სულ
უბრალო თხოვნაც არ ასცილდება
მათს გამოცილდეს კალამს. თუ ვინ-
მემ გლენს რამე არაა უფასოდ დაუ-
წერა, ან იფად მინც, გლენი, ადვო-
კატის სიბიძეში დაწმინებული,
მინც მას ასინჯებს, და ისიც სხვის-
გან დაწერილს არხას შემთხვევაში
წუნსა სდებს, რომ საბრალო გლენის
ორი მანათი არ ააცილოს თავის
გაუმაძღარს ჯიბეს. მაგრამ კმარა ამ-
დენი ლაპარაკი.

რაც „ადვოკატებს“ გაუთხელე-
ბელი ჯიბე ვადაურჩათ, ის მეო-
რე ხარისხის მწერლებმა განადაგურეს.
ამათ არ ვიცი რა ეუწოდო? მსენი
არ ადვოკატობენ და ჩვენში-კი დიდი
ბოზობალები ბოძანდებიან და დიდი
იმიტომ, რომ პატარა მსხვერპლს არ
კადრულობენ. ამათს სპეციალურს
დანიშნულებას შეადგენს არხების წე-
რა მეტრიკის მოწმობის მიღებაზედ.
თითო ამ გვარ არხის დაწერაში ღე-
ბულობენ 5-10 მანათამდის და იმა-
საც მაშინ, როცა მთხოვნილი მეტ-
რიკის წიგნში დანიშნულია, და უკე-
თუ ვისიმე დაუდევრობით მეტრიკა
შემდგარი არ არის (ამგვარი მოვლენა
ჩვენში ძლიერ ხშირია) ვარ მისი ბრა-
ლი! მეტრიკის გამოტანას ეს ვაქება
ტონები 20 — 30 მანათამდე დაუხ-
მენ. მართს ამ მოდგმის მწერალთა-
განს მიუგნია მართლა რომ ყუათიანი
ლუკმის მოსაპოვებელი საშუალებისა-
თვის: აიძვლებს ერთს გლენს, რომ-
ლის წინაპარი ერთხელ სასულიერო
წოდებას ეუთუნოდენ, მაგრამ დრო-
თა ვითარების გამო გამორიცხულან
ამ წოდებიდან, რომ ისევ სასულიე-
რო წოდებაში შეგარცხენებთო და
აცილის ხელიდამ ამათ სახლობას უკა-
ნასქნელს ლუკმას. (მართს ჩემს ნაც-
ნობთაგანს ამგვარი საქმე 150 მ.
უჯდება). რაც გინდა იფიქრე, მკით-
ხელო, და ამ ვაჭბატონებმა ეს უი-
მისოთაც ლტაკი კუთხე სულ გავი-
ფხვეს.
მინდა ამით გავათავო ჩემი წერი-
ლი, მაგრამ თუ სჩუმით გვერდი

აუთარე იმ საქმეს, რომელმაც ამ ღლე-
ებში თავი იჩინა ჩვენი რედოქს
კუჩქულში, მაშინ ამ საქმის მტრობთ
თამამად შეუძლიათ მითხრან: „საი-
ლო ვერ შევიმჩნევია“. ამიტომაც
მინდა მოკლედ გავაცნო მკითხველი
ამ საქმეს, თუმცა მისი კარგად შეგ-
ნება ამ სიტყვების დამწერსაც ეძ-
ნელება, ისე რიგად არის დახლოდუ-
ლი. აი, ბატონო, რაში მდგომარ-
ეობს ეს საქმე: სამს ჩოხატაურის მა-
ხლობელს საზოგადოებას: ამალლებას,
ჯვარცმას და ნანვიშვილისეულისას
1876 წ. ამოუჩნევიათ რამდენიმე
პირნი, რომ იგინი შერიგებოდენ
ხაზინას „პრავიანტის“ გადმოტანაზედ
დასახელებულის სოფლების სახელით.
მეკლები შერიგებიან ხაზინას, მაგ-
რამ პირობის შესრულებას-კი არავინ
ცდილა და ამ ღლებში მოვიდა „ინ-
ტენდასტვოს“ განაჩენი, რომ ხაზინის
სასარგებლოდ გადახდეს 18 ათასი მან-
ნათი ამ სამს საზოგადოებას პირობის
შესრულებლობისათვის; მაზრის მმარ-
თველმა მიიღო მოწერილობა, რომ გა-
მოუცხადოს მცხოვრებლებს ამ ფუ-
ლების შეტანა ორი კვარის განმავ-
ლობაში. მს მართლა რომ საგრძობ-
ბელი ვარდასხანია სამი საზოგადოე-
ბის გლენებისთვის და ამიტომაც და-
ნიშნულს ვადაზედ (თებერვლის 5)
მოიქარებოდენ ჩოხატაურში ამ სოფ-
ლებიდან ერთი და მღვდელი, მდიდა-
რი და ღარიბი და მთელს ჩოხატაურს
მოვინა აუარებელი ხალხი. როცა
მაზრის მმართველმა გამოუცხადა მო-
წერილობის შინაარსი, ხალხმა იწყო
დრტინვა: ჩვენ პირობისა არა ვიცით-
რა, არც ვეჭილები დაგვიყენებია და
არც ვეჭილობაზედ ხელი მოგვიწე-
რიაო“. მაზრის მმართველმა ბ.
პირუბოვმა დაწერინა გლენებს პა-
სუხი და წაიღო ჯეროვანს ადგილს
გასაგზავნად. ამითი გათავდა ეს შესა-
წუხებელი სურათი. მეკლები არიან
აქ მართალი, თუ გლენები, ამას გა-
მოძიება დაკვანახვებს. მე-კი ამას ვიტ-
ყვი, რომ ორივე შემთხვევაში ეს აღ-
მაშუოთებელი მოვლენა არის.

ა. გუჭუღი.

უცხოეთი

სულანი. ტელეგრაფებიდან უკვე
შეტყობილი გვაქვს, რომ სენჯე-
მის კაბინეთს ხელიდან მძა, პრინცი
ჰასანი, მოუწევია. ამ უკანასკნელმა
სულანის დამშვიდებაში მონაწილეობა
უნდა მიიღოს და ეგვიპტის ჯარების
მოთავედ დანიშნოს. ინგლისურის
გაჩეთების ცნობით, ეგვიპტის მმარ-
თველობა დათანხმებულა სულანში შემ-
წე ჯარი გაგზავნოს (რიცხვით 4,000
კაცი). პირველში პრინცი ბორდონის
მოადგილედ, ე. ი. სამხედრო გენე-
რალ-გუბერნატორად უნდოდათ დეი-
ნიშნათ, მაგრამ ეს საჭიროდ არ აღი-
ნახეს და ამის გამო ის მიდის რო-
გორც ჩვეულებრივი კომისარი, თუმ-
ცა-კი ამის შესახებ ჯერ სულთანის

ნება - როცა არ მისვლია. უკეთუ სულთნის ფიქრანი მიუღიდა, პრინცი იმას თან წაიღებს, მაგრამ იმ დრომდის არ, გამოაცხადებს სანამ რომელიმე საშუალებით ძალას ვერ მოიპოვებს.

როდესაც ძალა ხელში ექნება, მაშინ გამოაცხადებს, რომ სულთნის სახელით მოქმედებს. უკეთუ ვერ გაიმარჯვებს მაშინ ჰასანი არ გამოაცხადებს სულთნის მინდობილების ბრატსა, რათა შადიშახის სახელი და გავლენა არაბთა შორის არ დაამციროს.

ქორტში მოვიდა ვინმე ბორჯი, ხართუმის გამოჩენილი ეჭარი, რომელიც ბერძენთ ეროვნობას ეკუთვნის და ბორლონს სიცოცხლის დროს სხვა-და-სხვა მინდობილებას უსრულებდა.

ის არ დასწრებია ხართუმის აკლემას, მაგრამ ამ შემთხვევის შესახებ აღვილობრივ მცხოვრებთაგან კი ბევრი გაუგონია. იმის სიტყვებით ინსურგენტებმა ქალაქის დაპყრობის შემდეგ ვინც ევროპიელები იყვნენ, მთლად ამოჟლიტეს და ნილოსში გადაყარეს. ნილოსისგან წანალები მკვლრების ნახვა თვით ბორლონსაც შემთხვევად. გემებზედ მოსამსახურე ბორლონის სალდათები სახლობებთურთ აგრეთვე შეუბრალებელად იქმნენ ამონოცილნი.

ბორლონი წინაღვე ჰერძობდა მომავალს უბედურებას და ამისთვის დამხადებინა გამოსათხოველები წერილები თავის დასა, ძმასთან და ზოგიერთს შეგობრებთანა; აგრეთვე დაწვრილვებით აღწერა თავისი მდგომარეობა ქალაქში მომწყვლევის დროს.

ერთს ინგლისურს გაზეთში ვკითხულობთ, ვითომც მაჰლის შეუძენია ბორლონისაგან ხართუმში გამოცემული აუთენტელი ქალაქის ფულეზი და აპირებდეს ინგლისის მმართველობისათვის წინადადების მიცემას, რომ გაუნაღდონ ისინი ოქროს ფულით. ბორლონმა პატიოსანი სიტყვა მისცა სულანელებს, რომ ინგლისის მმართველობა ყოველთვის ოქროთი გაანაღდებდა მისგან გამოცემულს ქალაქის ფულს, ასე რომ, ინგლისის მმართველობას საქმე გაუჭირდება ამ საგნის გარდაწყვეტაში: გაამტყუნოს ბორლონის სიტყვა, თუ თავისივე ხელით მოსისხლე მტერს ოქრო ჩაუყაროს ჯიბეში?

ცელეგრაძეები

(„ხრდილოეთის სააკეტოსი“)
თებერვლის 16-ს.

ლონდონი. აზრის გავრცელებული, რომ ნორსკოტის წინადადება რანდგანაც მხოლოდ მცირე უმრავლესობამ უარ-ჰყო, სამინისტრო სამსახურიდან გადადგება. ამას ამბობენ არა თუ მარტო კონსერვა-

ტორული გაზეთები, არამედ დიბერალურნიც. სამინისტროს კრიტიკული მდგომარეობა კიდევ იმითი ძნელდება, რომ დორდთა პალატამ 189 ხმის უმრავლესობით წინააღმდეგ 88-ისა მიიღო კონსერვატორის სადღიუსბერის წინადადება სამინისტროსათვის უნდობლობის გამოცხადების თაობაზე. დღეს სამინისტროს რჩევა ექნება სამსახურიდან გადადგომაზე მოსალაპარაკებლად.

თებერვლის 17-ს

პარტიზანობა, „გრაფიანიში“ ვკითხულობთ, რომ შინაგან საქმეთა მინისტრს მოსახსენებელი ჰქონდა ხელმწიფე იმპერატორთან და ამის გამო ეღიროსა კიდევ მათს ნახვასა. ნახვის დროს ხელმწიფე იმპერატორმა მოწყალებით უთხრა გრაფს, რომ მოსახსენებლად და ჯან-მრთელობის აღსადგენად უთმობს მას ამ საფუძელში სადგომს დივანში, სადაც გრაფი მარტის დამდეგს აპირობს გადასვლას. სამინისტროს მთავარი ხელმძღვანელობა ისევ გრაფს დარჩება, და პეტერბურგში სამინისტროს მართვა კი, საფიქრებელია, რომ მინისტრის ამხანაგს დურნოვოს მიენდობა.

ს. პეტერბურგის უწყებებში ვკითხულობთ, რომ გზათა სამინისტროს მეოხებით რკინის გზების უმრავლესობაზე შემოღებულ იქნება მეოხენე კლასის ვაგონები მეშებისათვის.

ლონდონი. ხანგრძლივი რჩევის შემდეგ მინისტრებმა გადასწყვიტეს, რომ თავი არ დაანებონ თანამდებობას.

რომი. იტალიის მეორე ექსპედიცია ასაბში მივიდა მესამე ექსპედიცია-კი პორტსაიდში.

პარიში. ევროპიდან და ევროპის გარედან პირ-და-პირის გზით შესამოსატან შვრიასა, დიკასა, და ქერზე ბაყად დაიდგა სულ 1 ფრ. და 50 სანტიმი, და ევროპის გარეშე მოსულს მაგრამ ევროპის საწყობებიდან შემოსატანზე კი 5 ფ. და 10 სანტიმი.

კონობანი

სამკურნალოში, რომელიც თბილისის მოქალაქეთ დაასრეს სახსოვრად 4 აპრილის 1866 წლისა, ავად-მყოფნი მიიღებენ დღის 8 საათიდან 12 საათამდინ.

ყოველ დღე მიიღებენ ამ სამკურნალოში ავად-მყოფებს შემდეგი კემები: ტერ-გრიგორიანცი—8 საათიდან 9 საათამდინ. საბუბო, საქალბო და საბაგუო ავადმყოფობის საწამლეულად; ადამიანცი—9-დან 10-საათამდე შინაგან და სერუელ ავადმყოფობათა საწამლეულად;

ბენკლევსკი—10—11 საათამდე.—სასიწოგო, სასიფილისო ავადმყოფობის წამლობისათვის და აგრეთვე კიბლისა და ურის ტკივილის საწამლეულად; შტეებორსკი 11—12 საათამდე სიფილისისა და სხეულზე გამოყრდი მუწუკების წამლობისათვის. ამას გარდა გარბლევინი რძეშაბათობით 9—10 საათამდე შინაგან ავადმყოფობას წამლობისათვის; კორონა რძეშაბათობით, სამშაბათობით, სუთშაბათობით და შაბათობით შინაგან ავადმყოფობათა წამლობისათვის 10—11 საათამდე; მინგვეინი სამშაბათობით და ზასსკევით 9—10 საათამდე სიწოგო ავადმყოფობისათვის; ნაძირსკი სამშაბათობით და შაბათობით 11—12 საათამდე თვალის ტკივილის საწამლეულად; კრასნოგლიანდკი რძეშაბათობით და ზასსკევით 10—11 საათამდე შინაგან ავადმყოფობათა წამლობისათვის; ვოლტსონი კიბლის ტკივილის საწამლეულად მიიღებს თავის სასლმა უკველთვის დაწმ ავადმყოფებს, რომელთაც სამკურნალოდამ ზრათი ექმნებათ.

მანანდა

ბორაგისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, ლუქნებში და ხელდა-ხელ 1 თებერვლიდან 1 მარტამდე 1885 წ.

გამომცხვარა შური რუ.	
სუთის ფუქვისა	— 1 გ. 5 გ.
აქუჩის ფუქვისა: მიწ-	
ქვლის ხარისხისა	— 1 ბ. 2 1/2
მეორისა	— 1 ბ. 2 ბ.
ამავე ფუქვი. თორნი ში გამომცხვარა:	
ბირველი ხარისხისა	— 1 გ. 4 1/2
მეორისა	— 1 გ. 3 გ.
მესამისა	— 1 გ. 2 1/2
ჭვარის-მამი შურა:	
ბირველი ხარის. ლაგში 1	გ. 4 1/2
მეორის ხარის. ლაგში 1	გ. 3 1/2
მესამისა	— 1 გ. 3 გ.
ძრის ხარის:	
ბირველის ხარისხისა	— 1 ბ. 8 ბ.
მეორისა	— 1 ბ. 7 ბ.
სუკი	— 1 ბ. 15 ბ.
ცხვრის ხარის	— 1 ბ. 8 ბ.
ლორის ხარის:	
ბირველის ხარისხისა	— 1 ბ. 8 გ.
მეორისა	— 1 ბ. 7 გ.

კინის გზა
თბილისიდან ბათუმისკენ მიდის 8 საათზედ და 31 წამ. დილით
თბილისიდან მარტო სამშურამდინ 8 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.
თბილისიდან ბაქოსკენ 10 საათზედ და 45 წამ. დილით. (სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 10 ს. 58 წ. დამ.)

ქუთაისიდან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.
ქუთაისიდან ბათუმისა და ფოთისკენ 5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.
ბათუმიდან თბილისისკენ 8 საათ. დილით.
ფოთიდან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილით.
ფოთიდან ბათუმიდან მოძავალი თბილისში შემოდის 10 საათზედ და 25 წამ. დამით.

მარტო სამშურამდინ მოძავალი თბილისში შემოდის 8 საათზედ დილით
ბაქოდამ მოძავალი შემოდის თბილისში 2 საათ. და 30 წამ. შუადღის უკან. (სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 7 ს. 53 წ. დამ.)

ვანცხადებანი
ვალუმის დარსიკთა ამჟინს
გამომოვა

ხელოსნებზე მუდმივი საჩივრების გამო საყოველთაოდ აცხადებს თბილისის პატიცემულ საზოგადოების საყოველთაოდ და სთხოვს მას, რომ ნუ შეუწყვეთ საქმეს იმ პირთ, რომელთაც არა აქვთ გამგეობისაგან მიღებული ჯეროვანი ატესტატი ხელოსან-ოსტატების წოდებაზე. მს იმითამ არის საჭირო, რომ ხელოსან-ოსტატების ბევრმა თანამემწყობმა და მოწაფეებმა, რომელთაც ვერ არ შეუძენიათ ოსტატობისათვის საჭირო ცოდნა და წოდება, არ იყიან ხელობა და ოსტატთა თანამემწყობის მოწმობა-კი არა აქვთ, გააღეს სახელოსნოები, ოსტატობას იჩემებენ, საქმეს აფუჭებენ, საქმის შემცვეთელთ აფუჭებენ, ზარალი შემყავთ, და ამით უკმაყოფილებას ჰხადვენ მთელს სახელოსნო წოდებაზე.

ქალბას ღვრტყუთა ამქრის თავი
(1-1) გიორგი ინებრანძე

გამომოვა და ისუილვა
ულისო
მთხრობა ჩვენელთ ცხვარებადგან
თხულებს
ა. მ. მოჩინებარძისა.
ფასი 25 კან.

ისუილება თბილისში: გრაფურის წიგნების მალაზიაში და აწრწინსუელს სათავტრო ვასში ქუთაისში; შირაძის წიგნის მალაზიაში; ფოთში: ხუმარაძის მალაზიაში; ბათუმში: მასწავლებელს ბატ. მოსე ნათაძესთან; ღვრტყუთაში: ბ. ილიუიძესთან; სახლცხეს: ბ. ნ. ალექსევე-მესხივეთან; გარში: ბ. ნ. ლომურთან და ბ. ს. მგალობლოვთან; თელავში: ბატ. ვ. როსტომაშვილთან.
იბეჭდება და ამ მოკლე სანში გამოვა ამავე ავტორის თხულებანი:
ვლავაშვი, ისტორიული მოთხრობა. არსენა, დრამა პის მოქმედებად. დილა ქორწილის შემდეგ, კოდ. 1-ს მოქმედებად და „თხულებანის“ ბირველის ტომის, ბირველი ნაწილი. (20—18)

ვავა მოკვი
ს. სიუ და ძო
(II. 2592). (46—3)